

THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL OF TANZANIA
DIPLOMA IN SECONDARY EDUCATION EXAMINATION
ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

715

Time: 3:30 Hours

ANSWERS

Year: 2014

Instructions

1. This paper consists of section A, B and C.
2. Answer all questions in section A, and three questions from section B and two questions from section C.

maktaba.tetea.org

1. Taja sababu nne zinazosababisha wengi walioji kutoifika lengo la Hija.

Ukosefu wa Uwezo wa Kifedha: Safari ya Hija ni faradhi kwa Muislamu mwenye uwezo wa kifedha na kimwili. Wengi hushindwa kufika lengo la Hija kutokana na ukosefu wa fedha za kugharamia safari hii takatifu.

Ugonjwa au Hali ya Afya Duni: Hija inahitaji afya njema. Watu wenye magonjwa sugu au hali mbaya ya kiafya hawawezi kushiriki katika ibada hii, hivyo kushindwa kufikia lengo la Hija.

Vikwazo vya Kitaaluma au Kifamilia: Wengine hushindwa kuondoka kwa muda mrefu kutokana na majukumu ya kazi au familia, na hivyo hawawezi kushiriki katika Hija.

Viza na Hali ya Usalama: Katika baadhi ya maeneo, kupata viza za kusafiri au hali ya usalama inaweza kuwa changamoto, na hii inaweza kuzuia watu kufikia lengo la Hija.

2. Andika mbinu nne alizotumia Mwenyezi Mungu kuwasiliana na waja wake.

Kutuma Mitume: Mwenyezi Mungu alituma mitume kama Nabii Adam (a.s) na Mitume wengine ili kuwafikishia watu wake ujumbe wa haki na mwongozo.

Kushuka Vitabu Vitakatifu: Alishusha vitabu kama Qur'an, Taurati, Injili, na Zaburi kama mwongozo wa kimaadili na kisheria kwa waja wake.

Ishara katika Uumbaji: Mwenyezi Mungu ameweka ishara katika maumbile kama milima, bahari, na anga ili kuwafahamisha waja wake kuhusu ukuu wake.

Ufunuo wa Ndani (Ilham): Mwenyezi Mungu huwapa waja wake ufunuo wa ndani au msukumo wa kimaadili na kiroho kupitia mioyo yao.

3. Toa tofauti mbili kati ya Talaka na Talaka Khulu.

Talaka: Ni utaratibu wa kisheria ambapo mume anavunja ndoa kwa kutoa talaka mbele ya mashahidi, na mara nyingi hutolewa kutokana na sababu mbalimbali.

Talaka Khulu: Hii ni aina ya talaka ambapo mke anajiweka huru kutoka kwa ndoa kwa kutoa fidia au mali fulani kwa mumewe, mara nyingi kutokana na kutoridhika katika ndoa.

4. Toa mifano mifupi juu ya maneno yafuatayo:

(a) Thram: Neno hili halipo katika muktadha wa Kiislamu.

(b) Talbiya: Ni maneno yanayotamkwa na waumini wakati wa Hija, yakisema: "Labbayka Allahumma labbayk," ikimaanisha kujibu wito wa Mwenyezi Mungu.

(c) Tawaf: Ni ibada ya kuzunguka Ka'abah mara saba katika Hija na Umrah, ikifanywa kwa lengo la kumwabudu Mwenyezi Mungu.

(d) Siku za Tashriq: Hizi ni siku tatu baada ya Siku ya Eid, ambapo waumini huendelea na ibada ya kutupa mawe katika minara ya jamarat.

5. Bainisha sababu nne zinazofanya mwanadamu ashindwe kushika bei ya dini.

Kutokuwa na Elimu ya Dini: Ukosefu wa uelewa kuhusu mafundisho ya dini unaweza kusababisha mtu kushindwa kuishi kulingana na maadili yake.

Mazingira Yanayoshawishi: Mazingira yanayoshawishi kama familia, marafiki, na jamii yanaweza kumvutia mtu kutofuata maadili ya dini.

Shida za Kimaisha: Changamoto za kifedha, kiafya, au kijamii zinaweza kumfanya mtu kutilia shaka imani yake au kushindwa kuzingatia maadili ya dini.

Upungufu wa Miongozo: Ukosefu wa viongozi wa dini au jamii inayounga mkono unaweza kumfanya mtu kushindwa kushikilia imani yake.

6. Eleza kwa kufupi jinsi mfungaji asiyemudu ya Ramadhan anavyofika lengo la funga kwa kufanya Sunnah zifuatazo:

(a) Kula na kuchelewa kula daku: Kula daku (sahur) na kuchelewa kula husaidia kuongeza nguvu na uvumilivu wakati wa kufunga, na hivyo kufanikisha lengo la funga.

(b) Kuzidisha kusoma Qur'an: Kusoma Qur'an zaidi katika mwezi huu kunaleta baraka na neema, na kunaimarisha uhusiano wa kiroho na Mwenyezi Mungu.

(c) Kusimamisha swala usiku ya Tarawih: Swala za usiku za Tarawih husaidia katika kujitakasa na kupata radhi za Mwenyezi Mungu, na kuongeza thawabu katika mwezi huu mtukufu.

(d) Kutafuta usiku wa Lailatul-Qadr: Kutafuta usiku huu mtukufu kunaleta fadhila na neema kubwa, na kunaleta msamaha wa dhambi.

7. Fafanua dhana zifuatazo:

(a) Azimio la kazi: Ni mpango maalum unaoainisha malengo, mbinu, na ratiba za kufundisha katika kipindi fulani, ili kuhakikisha ufanisi katika ufundishaji.

(b) Kumbukumbu za somo (log book): Ni kitabu kinachotumiwa na walimu kurekodi maelezo ya kila somo, ikiwa ni pamoja na tarehe, mada, na maoni, ili kufuatilia maendeleo ya kujifunza.

8. Taja mafunzo manne ya maswali insha.

Kujieleza kwa Kina: Maswali ya insha yanawapa wanafunzi nafasi ya kujieleza kwa kina kuhusu mada fulani. Hii inawapa fursa ya kuonyesha ufanisi wao katika kuandika na kuelezea mawazo yao kwa ufanisi.

Kukuza Uwezo wa Tafakuri: Kupitia maswali ya insha, wanafunzi wanajifunza kufikiri kwa kina na kwa mpangilio. Hii inawasaidia katika kuunganisha mawazo na kutoa mifano inayohusiana na mada inayozungumziwa.

Kukuza Uandishi wa Kisomi: Maswali ya insha yanawapa wanafunzi mazoezi ya kuandika kwa ufanisi, kutumia mtindo sahihi, na kuzingatia kanuni za uandishi wa kisomi.

Kuelewa Mada kwa Kina: Kwa kujibu maswali ya insha, wanafunzi wanajifunza kuchambua na kuelewa mada kwa undani, wakitumia utafiti na vyanzo mbalimbali vya taarifa.

9. Andika sifa nne za malengo mahususi ya somo.

Kujifunza Maadili ya Kiislamu: Somo la Elimu ya Dini ya Kiislamu linawalenga wanafunzi kujifunza na kuelewa maadili mema yanayofundishwa katika Uislamu, kama vile ukweli, uaminifu, na huruma.

Kujua Historia ya Mitume: Malengo ya somo hili ni kuwapa wanafunzi ujuzi kuhusu maisha na mafundisho ya mitume mbalimbali, ili waweze kujifunza kutoka kwao na kuzingatia mifano yao.

Kuelewa Sheria za Kiislamu: Somo linawalenga wanafunzi kuelewa sheria za Kiislamu (Sharia) na jinsi zinavyohusiana na maisha yao ya kila siku, ikiwa ni pamoja na ibada, biashara, na familia.

Kujenga Uhusiano wa Kiroho: Malengo mengine ni kuwasaidia wanafunzi kujenga uhusiano wa kiroho na Mwenyezi Mungu kupitia ibada, tafakuri, na kujifunza kuhusu dini yao.

10. Eleza kwa ufupi utakavyofundisha somo la Kutayammumu kwa kutumia zana halisi.

Maonyesho ya Vitendo: Nitaanza kwa kuonyesha jinsi ya kutayammumu kwa kutumia mchanga safi mbele ya wanafunzi, nikielezea hatua kwa hatua, ili kuwapa uelewa wa vitendo.

Mazoezi ya Pamoja: Baada ya maonyesho, wanafunzi watafanya mazoezi ya kutayammumu kwa kushirikiana, huku nikitoa ushauri na kusahihisha makosa yoyote yanayojitokeza.

Majadiliano ya Kundi: Tutajadili hali zinazohitaji kutayammumu na umuhimu wake katika Uislamu, ili wanafunzi waelewe muktadha na matumizi yake katika maisha ya kila siku.

Maswali na Majibu: Mwisho, nitawapa wanafunzi fursa ya kuuliza maswali kuhusu kutayammumu, na kujibu maswali hayo ili kuondoa shaka na kuimarisha uelewa wao.

SEHEMU B (Alama 10)

Jibu swali moja (1) kutoka sehemu hii.

11. Fafanua hoja nne kuonesha tofauti iliyopo baina ya Qur'an na vitabu vingine vya Mwenyezi Mungu.

Ushuhuda wa Moja kwa Moja: Qur'an inajivunia kuwa ni neno la moja kwa moja kutoka kwa Mwenyezi Mungu, lililoshushwa kwa Mtume Muhammad (s.a.w) kupitia Malaika Jibril. Hii ni tofauti na vitabu vingine vya Mwenyezi Mungu, ambavyo vilishushwa kwa mitume tofauti katika nyakati tofauti.

Uhifadhi wa Kimazingira: Qur'an imehifadhiwa katika lugha yake ya asili, Kiarabu, na haijabadilika tangu iliposhushwa. Vitabu vingine vya Mwenyezi Mungu vimepitia tafsiri na mabadiliko kutokana na mazingira na tamaduni tofauti.

Muktadha wa Maisha: Qur'an inatoa mwongozo wa kimaisha unaohusiana na hali za kisasa, huku vitabu vingine vya Mwenyezi Mungu vikiwa na muktadha maalum wa wakati na mazingira yao.

Uthibitisho wa Miujiza: Qur'an inajulikana kwa miujiza yake, ikiwa ni pamoja na mtindo wake wa kipekee na ushawishi wake. Vitabu vingine vya Mwenyezi Mungu pia vina miujiza, lakini Qur'an inajulikana zaidi kwa miujiza yake isiyopingika.

12. Eleza mambo manne yaliyojitokeza katika jamii ya Mtume Nuhu (a.s) yanayonsonesha kuweco kwa Allah (s.w).

Uasi na Upotovu: Jamii ya Mtume Nuhu ilijaa uasi na upotovu, ambapo watu walikataa kumwamini Mwenyezi Mungu na walikuwa wakifanya maovu. Hii inadhihirisha kuweco kwa Allah (s.w) kama mtoa sheria na mnyanyua wa haki.

Madhihirisho ya Ishara za Mwenyezi Mungu: Mwenyezi Mungu alionyesha ishara mbalimbali, kama mvua ya mawe na mafuriko, ili kuwapa onyo watu wa jamii ya Nuhu. Hii ni uthibitisho wa kuweco kwake na uwezo wake.

Rehema kwa Waja Wake: Ingawa jamii ya Nuhu ilikosa kumtii Mwenyezi Mungu, alimtuma Mtume Nuhu kuwafundisha na kuwaokoa wale waliomwamini. Hii ni ishara ya huruma na rehema ya Mwenyezi Mungu kwa waja wake.

Adhabu kwa Wakosefu: Mwisho, adhabu ilikujia kwa wale waliokataa kuamini na kutenda maovu, ikionesha haki ya Mwenyezi Mungu katika kushughulikia uovu.

13. Bainisha makundi manane ya watu wanaostahiki kupewa zakat.

Katika Uislamu, Zakat ni mali inayotolewa na Waislamu wenye uwezo ili kuwasaidia wale wanaohitaji katika jamii. Qur'an inataja makundi manane ya watu wanaostahiki kupewa Zakat, kama ilivyoielezwa katika Surah At-Tawbah (9:60):

(a) Masikini (Al-Fuqara): Hawa ni watu wasio na mali ya kutosha kugharamia mahitaji yao ya msingi kama chakula, mavazi, na makazi.

(b) Maskini (Al-Masakeen): Hawa ni watu wanaoishi katika hali ya shida, lakini wanaweza kuwa na kidogo kinachowawezesha kujikimu.

(c) Wafanyakazi wa Zakat (Al-'Amilina 'Alaiha): Hawa ni watu walioteuliwa kusimamia ukusanyaji na ugawaji wa Zakat.

(d) Wale walioitiwa nguvu nyoyo zao (Al-Mu'allafatu Qulubuhum): Hawa ni watu ambao imani zao zinahitaji kuimarishwa au waliojifunza Uislamu hivi karibuni.

(e) Wafungwa (Fir-Riqab): Hawa ni watumwa au wafungwa wanaohitaji msaada ili kupata uhuru wao.

(f) Masafiri (Ibn as-Sabil): Hawa ni wasafiri waliopata shida njiani na wanahitaji msaada ili kufikia makazi yao.

(g) Mafukara (Al-Fuqara) na Masikini (Al-Masakeen): Hawa ni watu wenye hali ngumu za kiuchumi na wanahitaji msaada wa kifedha.

(h) Wale wanaojitolea katika njia ya Mwenyezi Mungu (Fi Sabilillah): Hawa ni wale wanaojitolea katika shughuli za kidini au kijamii zinazohusiana na Uislamu.

Hii ni muhtasari wa makundi yanayostahiki kupewa Zakat katika Uislamu, kama yalivyoainishwa katika Qur'an.

14. Fafanua hoja nne kuonesha Hekima ya Mwenyezi Mungu kuion rusha yu koon wake hadi wanne.

Mwenyezi Mungu aliumba viumbe vyote kwa hekima kuu, na katika uumbaji wake kuna dalili za wazi za hekima yake.

Uumbaji wa Mbingu na Ardhi

Mwenyezi Mungu aliumba mbingu na ardhi pamoja na vilivyomo kwa utaratibu na mpangilio maalum. Mbingu zinavyoshikilia dunia na kutoa mazingira ya maisha, na ardhi ilivyojaa maajabu ya kijiografia,

mimea, na wanyama, yote haya yanadhihirisha hekima ya Muumba katika kupanga na kuunda mazingira yanayofaa kwa ustawi wa viumbe vyake.

Uumbaji wa Viumbe Hai

Mwenyezi Mungu ameumba wanyama wa aina mbalimbali, kila mmoja akiwa na sifa maalum zinazofaa mazingira yake. Kwa mfano, ndege wameumbwa na mabawa ya kuruka, samaki na mbawa za kuogelea, na wanyama wa ardhi na miguu ya kutembea. Hii ni ishara ya hekima ya Muumba katika kuunda viumbe vinavyofaa mazingira yao na mahitaji yao ya kimaisha.

Utendaji wa Maumbile

Mwenyezi Mungu ameumba mifumo ya asili inayofanya kazi kwa usahihi, kama vile mzunguko wa maji, mzunguko wa hewa, na mzunguko wa maisha wa viumbe. Mifumo hii inafanya kazi bila kuingiliwa, ikitoa mifano ya utaratibu na usahihi katika uumbaji, na kuonyesha hekima ya Muumba katika kupanga na kudhibiti maumbile.

Mafundisho katika Vitabu Vitakatifu

Mwenyezi Mungu aliteremsha vitabu vitakatifu kama Qur'an na Biblia, vyenye mafunzo ya kimaadili na kiroho. Mafundisho haya yanatufundisha jinsi ya kuishi kwa amani, haki, na upendo, yakionyesha hekima ya Muumba katika kutoa mwongozo kwa wanadamu katika maisha yao ya kila siku.

Kwa kuangalia uumbaji wa Mwenyezi Mungu na mafunzo aliyojaalia katika vitabu vyake, tunaona wazi dalili za hekima yake isiyo na kifani katika kuumba na kuongoza viumbe vyote.

15. Kwa kutumia mifano ya Makka na Madina, eleza mambo manne kuonesha jinsi ya kuhusisha Uislamu katika mazingira ya Makka.

Katika kueneza Uislamu katika mazingira ya Makka, Mtume Muhammad (saw) alitumia mbinu mbalimbali:

Kuhimiza Ulinganizi wa Haki: Mtume alisisitiza umuhimu wa ulinganizi wa haki na usawa katika jamii. Aliwahimiza wafuasi wake kuwa na subira na uvumilivu mbele ya mateso, huku wakisisitiza haki za wanyonge na maskini.

Kujenga Umoja na Mshikamano: Alianzisha umoja miongoni mwa Waislamu kwa kuhimiza usawa na mshikamano. Hii ilijidhihirisha katika ushirikiano wa karibu kati ya Muhajirina (waliokuja kutoka Madina) na Ansar (wenyeji wa Madina).

Kutoa Mifano Bora ya Maadili: Kwa maisha yake ya kila siku, Mtume alionyesha mfano bora wa maadili ya Kiislamu, ikiwa ni pamoja na ukweli, uaminifu, na huruma. Hii ilivutia wengi na kuwafanya wajiunge na Uislamu.

Kutoa Mafundisho ya Kimaadili na Kiroho: Alifundisha Waislamu umuhimu wa kusali, kufunga, kutoa zaka, na kufanya ibada nyingine. Hii ilisaidia kujenga jamii yenye maadili mema na imani thabiti.

16. Eleza mafunzo manne yanayopatikana kutokana na historia ya Nabii Musa (as).

Historia ya Nabii Musa (as) inatufundisha mambo muhimu:

Ujasiri katika Kukabiliana na Watawala: Musa alikabiliana na Firauni, mtawala mkatili, akiwa na ujasiri na imani katika Mungu. Hii inatufundisha kuwa na ujasiri mbele ya mamlaka dhalimu na kusimamia haki.

Utii kwa Amri za Mungu: Musa alitii maagizo ya Mungu licha ya changamoto alizokutana nazo. Hii inatufundisha umuhimu wa utii katika maisha yetu ya kidini.

Uvumilivu mbele ya Dhiki: Alikabiliana na majaribu mengi, lakini alionesha uvumilivu. Hii inatufundisha kuwa na subira katika nyakati za shida.

Uongozi Bora na Huduma kwa Wengine: Musa aliongoza watu wake kutoka utumwani na aliwatumikia kwa kujitolea. Hii inatufundisha umuhimu wa uongozi wenye huruma na kujali ustawi wa wengine.

17. Kwa kutumia mada ya Kusimamisha Swala, andaa azimio la kazi kipindi cha wiki mbili.

Azimio la kazi la kipindi cha wiki mbili kuhusu kusimamisha Swala linaweza kujumuisha:

Malengo:

Kuongeza ufahamu wa umuhimu wa Swala katika maisha ya kila siku.

Kuhamasisha wanafunzi kushiriki katika Swala za jamaa.

Kufundisha adabu na taratibu za Swala.

Vitendo vya Ufundi na Ufundishaji:

Kufundisha na kisha kuonyesha hatua za Swala, kuanzia Takbira ya kufungua hadi Taslimu.

Kuanzisha vikundi vya kujifunza ambapo wanafunzi watafundishana na kusaidiana katika kujifunza Swala.

Kuonyesha video au picha zinazoelezea umuhimu wa Swala katika maisha ya Kiislamu.

Kufanya mazoezi ya pamoja ya Swala katika mazingira ya shule ili kujenga utamaduni wa Swala.

18. Andika malengo ya kisha fafana vitendo vinne vya ufundishaji na ujiufunziaji mada zilizochaguliwa na kisha fafana vitendo vinne vya ufundishaji na ujiufunziaji mada hiyo.

Malengo ya ufundishaji na ujiufunziaji mada zilizochaguliwa yanaweza kuwa:

Malengo:

Kufahamu na kuelewa vyema mada zilizochaguliwa.

Kuweza kutumia maarifa yaliyopatikana katika maisha ya kila siku.

Kuongeza uwezo wa kujifunza kwa kujitegemea na kushirikiana na wengine.

Vitendo vya Ufundi na Ufundishaji:

Kufanya Majadiliano ya Kundi: Kukusanyika na kujadili mada iliyochaguliwa, kubadilishana mawazo na uzoefu.

Kufanya Utafiti Mdogo: Kuchunguza vitabu, makala, au vyanzo vingine vya habari kuhusu mada, kisha kushirikisha matokeo na wengine.

Kuandika Muhtasari au Ripoti: Kuandika kifupi kuhusu kile kilichojifunzwa, changamoto zilizokutana nazo, na mapendekezo ya utekelezaji.

Kufanya Maonyesho au Madaftari: Kuandaa maonyesho au madaftari yanayoelezea mada, kusaidia wengine kuelewa kwa urahisi.

Vitendo hivi vinasaidia kujenga ufanisi katika kujifunza na kufundisha, na kuhamasisha ushirikiano na kujifunza kwa pamoja.

19. Kwa kutumia mada ya Historia ya Mitihani, tunga maswali mawili ya kuchagua jibu sahihi kati ya majibu manne, kisha onyesha jibu sahihi kati ya majibu hayo.

Swali la 1: Katika mfumo wa maswali ya mitihani ya kuchagua jibu sahihi, mwanafunzi anahitaji kufanya nini?

(a) Kukumbuka majibu yote yaliyotolewa.

(b) Kuchagua jibu sahihi kutoka kwenye orodha ya majibu yanayowezekana.

(c) Kujibu maswali yote bila kujali maelekezo.

(d) Kufanya utafiti kabla ya kujibu.

Jibu sahihi: (b) Kuchagua jibu sahihi kutoka kwenye orodha ya majibu yanayowezekana.

Swali la 2: Ni ipi kati ya zifuatazo ni faida ya kutumia maswali ya kuchagua jibu sahihi katika mitihani?

(a) Husaidia kupima ufanisi wa mwanafunzi katika kujieleza.

(b) Hupunguza muda wa kufanya mitihani.

(c) Hupima uwezo wa mwanafunzi katika kukariri majibu.

(d) Hupima uwezo wa mwanafunzi katika kutafakari na kutoa majibu ya kina.

Jibu sahihi: (b) Hupunguza muda wa kufanya mitihani.

20. Fafanua tofauti kati ya Ummul Endeleva na Ummaji Wali.

Neno "Ummul Endeleva" linapotumika, linaweza kumaanisha kundi la watu linaloendelea kudumu au kuendelea katika jambo fulani. Hata hivyo, neno hili halionekani kuwa na matumizi maalum au tafsiri inayojulikana sana katika muktadha wa Kiswahili.

Kwa upande mwingine, "Ummaji Wali" ni maneno yanayohusiana na utamaduni na mila za Kiswahili. "Wali" ni neno linalotumiwa kumaanisha mlo wa chakula, hasa wali wa mchele, ambao ni chakula kikuu katika maeneo mengi ya Afrika Mashariki. "Ummaji Wali" linaweza kumaanisha jamii au kundi linalohusiana na utamaduni wa kula wali, lakini matumizi yake si ya kawaida sana katika lugha ya Kiswahili.

Kwa hivyo, tofauti kuu kati ya maneno haya ni matumizi yake katika muktadha wa lugha na utamaduni. "Ummul Endeleva" linaweza kumaanisha kundi linaloendelea katika jambo fulani, wakati "Ummaji Wali" linaweza kumaanisha jamii inayohusiana na utamaduni wa kula wali. Hata hivyo, ni muhimu kutambua kuwa maneno haya hayatumiki sana katika mazungumzo ya kila siku ya Kiswahili, na tafsiri zao zinaweza kutofautiana kulingana na muktadha.